

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

የ6ኛ ክፍል የእንደኛ ደረጃ ትምህርት ማጠናቀቂያ ሰርተፊኬት ፈተና

አማርኛ, ሰኔ 2017ዓ.ም/ JUNE 2025G.C

የጥያቄ ብዛት: 40

የተፈቀደው ሰዓት: - 1 ሰዓት

አጠቃላይ ትዕዛዝ

ይህ የአማርኛ ቋንቋ ፈተና ነው። በዚህ ፈተና ውስጥ 40 ጥያቄዎች ተካተዋል። ለእያንዳንዱ ጥያቄ ትክክለኛ መልስ የሆነውን አማራጭ የያዘውን ፊደል በመምረጥ ለመልስ መስጫ በተሰጠው ወረቀት ላይ በማጥቀር መልስ ይሰጣል። በፈተና ላይ የተሰጡትን ትእዛዞች በጥንቃቄ በማንበብ ፈተናውን መስራት ይጠበቅባችኋል። መልስ የሚሰጠው ለብቻ በተዘጋጀው የመልስ መስጫ ወረቀት ላይ ነው። በመልስ መስጫው ላይ ትክክለኛውን መልስ በማጥቀር የሚመለስ ሲሆን የሚሰራው በእርሳስ ብቻ ነው። ትክክለኛውን መልስ በማጥቀር ሲሰራ ለማጥቀር የተፈቀደው ቦታ በሙሉ በሚታይ መልኩ በደንብ መጥቀር አለበት። የጠቆረውን መልስ ለመቀየር ቢፈለግ በፊት የጠቆረውን በደንብ በማጥፋት መጽዳት አለበት።

መልስ የሚሰጠው በመልስ መስጫው ላይ ብቻ ነው። ለምሳሌ መልሳችሁ “መ” ከሆነ ከታች በሚታየው መልክ ማጥቀር አለባችሁ

ሀ	ለ	ሐ	መ
○	○	○	●

ፈተናውን ሰርቶ ለመጨረስ የተፈቀደው 1 ሰዓት ነው። ፈተናውን ሰርቶ ለመጨረስ የተሰጠው ሰዓት ሲያበቃ ለመስሪያነት የምንጠቀምበትን የመጻፊያ እርሳስ ማስቀመጥ እና ፈተናው መስራት ማቆም አለብን። ፈተናው እንዴት እንደሚሰበሰብ በፈታኙ/ኗ እስከሚነገር ድረስ በቦታችን ተቀምጦ መጠበቅ አለብን።

መኮረጅ ወይም በፈተና ሰዓት የፈተናን ህግ የማያከብር ተፈታኝ ፈተናው አይያዝለትም፤ ፈተናውን እንዳይፈተንም ይደረጋል።

ፈተናውን መስራት ከመጀመራችሁ በፊት በመልስ መስጫው ላይ መሞላት የሚገባቸውን መረጃዎች ሁሉ በጥንቃቄ መመላት አለባችሁ።

ፈተናውን መስራት ጀምሩ ሳይባል መጀመር አይፈቀድም

ምንባብ

ባህል ለሚለው ቃል ውስን ያለ ብዬ ሲሰጠው አይታይም። ብዙዎቹ በተለያዩ መንገድ ለመባላት ሞክረዋል፤ ነገር ግን ሁሉንም ሊያስማማ የሚችል ወጥ የሆነ ግንዛቤ ላይ አልተደረሰም። የተወሰኑትን ለማየት ብንሞክር፡- ባህል የህብረተሰብ የአኗኗር፣ ዘዴ፣ ወገ፣ ልማድ፣ እምነት ነው። ሌላው ብዬ ውስብስብና ሁሉንም መንፈሳዊ፣ ቁሳዊ፣ አእምሮአዊ እና ስሜታዊ ባህሪያትን የያዘ የአንድ ህብረተሰብ መገለጫ ነው። በየቀኑ የምንሰራው ስራም ባህል ነው፤ ነገር ግን ባህል ጥበባዊ ነገሮችን ብቻ አይዳስስም ይልቁንም የሰውን ልጅ መሰረታዊ መብቶችን፣ የአኗኗር ሁኔታዎችን፣ እሴቶችን፣ ልማዶችንና እምነቶችን አቅፎ ይይዛል።

ዘረፈ ብዙ ብዬ የተሰጠው ባህል የተለያዩ መገለጫዎች ወይም ባህሪያት አሉት። ከባህሪያቱ መካከል፡- ባህል ይለወጣል፣ ባህል መልክ ብዙ ነው፣ ባህል በአውድ የተከበበ ነው፣ ባህል በማህበራዊ ሁኔታዎች የሚፈጠር እና የሚመሰረት ነው፣ ባህል የምንማረው ነው፣ ባህል በሥነ ህይወት ላይ ተፅዕኖ ያሳድራል፣ ባህል ተገላጭ ነው እንጂ ተገምጋሚ ጽንሰ ሐሳብ አይደለም፤ ወዘተ ናቸው።

ባህል ይለወጣል ሲባል ሰዎች ለመኖር ሲሉ የተለያዩ ተለዋዋጮችን በአንድነት በሚጠቀሙበት፣ በተሳታፊዎች ተራክቦ ቀጣይነት ባለው መንገድ እየተለዋወጠ እንደገና ይፈጠራል። በአካባቢው በሚደርሰው ኢኮኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊና ማህበራዊ ለውጥ የተነሳ ሁልጊዜ፣ ይቀየራል። እንደአብነት ቀደም ሲል እንጀራ ሳይቆረሰ ለማዕድ ይቀርባል፤ ከዚያም የሐይማኖት አባቶች ካሉ እነሱ ከሌሉ ደግሞ አባወራ ወይም ወንዶች መጀመሪያ ከባረኩት በኋላ ማዕዱ ይጀመራል። ይህን በተመለከተ ሽግግሩ ማለትም ካለመቆረስ ወደ መቆረስ በተካሄደበት ጊዜ ክርክሮች እንደነበሩ የሚታወስ ነው። ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ግን መቆረሱ ከኢኮኖሚ፣ ከጤና፣ ከጉልበት፣ ከማህበራዊ ፍላጎት አንጻር ጠቃሚነቱ እየታወቀ በመሆኑ የተነሳ በአብዛኛው የህብረተሰብ ክፍል እየተለመደ መጥቷል።

ባህል መልክ ብዙ ነው ሲባል አንድ ሰው በአንድ ጊዜ ካንድ በላይ ለሆኑ ባህሎች መጋለጥ መቻሉን ያሳያል። ባህል የቡድኖች ስለሆነ ባንድ ቡድን ውስጥ ደግሞ የተለያዩ ባህሎች አሉ። ከዚህም የተነሳ ቡድኖች ደግሞ ተፈጥሮን ለመጋፈጥና ለመኖር ሲሉ የፈጠሯቸው(የስራ፣ የአኗኗር፣ የአመጋገብ፣ የአለባበስ፣...) ማንነቶች አሉ። ግለሰቡም በአካባቢው ለሚገኙ የቡድን ማንነቶች ተጋላጭ ነው። ስለዚህ በኩል ደረጃ እንኳ ባይጠቀምባቸውም በማህበረሰቡ ውስጥ እስካለ ድረስ ከሁሉም ዓይነት ባህሎች ጋር መነካካቱ አይቀራ ነው። ይህም የባህልን መልክ ብዙነትን ያሳያል።

ባህል በአውድ የተከበበ ነው ሲል አንድ ባህል በውስጣዊም ሆነ በውጫዊ ተለዋዋጭ ቁጥጥር ውስጥ ነው። ማለትም በማህበራዊና በኢኮኖሚያዊ ተላውጦዎች የተነሳ ተፅዕኖ ይደርስበታል። ለምሳሌ የተከበሩ

እሴቶች፣ ቋንቋዎች፣ ቀበሌናዎች ከብርን ያገኙት ያበጁዋቸው ማህበረሰቦች የበላይ በመሆናቸው እንጂ እነዚህ እሴቶች ቋንቋዎች በራሳቸው ከሌሎች የተሻሉ ወይም ያነሱ ሆነው አይደሉም።

ምንጭ፡- አለማየሁ ተመስገን ዶ/ር (2015፣ ባህልና አፈንጋጭነት፣

ከገጽ 1/28 ለክፍል ደረጃው እንዲመጥን ተደርጎ የተወሰደ)

መመሪያ አንድ፡- ከጥያቄ 1 እስከ 13 ያሉ ጥያቄዎች ከምንባቡ የወጡ ናቸው፤

እንደአጠያያቂያቸው መልስ ሰጡ።

1. ስለባህል ትክክል የሆነው አገላለጽ የቱ ነው?

ሀ. ከህብረተሰቡ ተነጥሎ የሚታይ ነው።

ለ. የማህበረሰብ የህይወት ስርዓት ማሳያ ነው።

ሐ. ቋሚና የማይለወጥ ነው።

መ. ዋና ትኩረቱ ጥበባዊ ጉዳዮች ላይ ነው።

2. "ባህል ተገላጭ እንጂ ተገምጋሚ ጽንሰ ሐሳብ አይደለም።" ማለት

ሀ. ትክክል ወይም ስህተት ብሎ መፈረጅ እንደማይቻል ያሳያል።

ለ. ጎጂ ባህል እንዳለ ሁሉ ጠቃሚ ባህል መኖሩን ያሳያል።

ሐ. ጎጂ ባህሎች ተወግደው ጠቃሚዎቹን ማስቀጠል እንዳለብን ያስነገዝባል።

መ. እንቅስቃሴዎች ሁሉ ባህል መሆናቸውን ይጠቁማል።

3. የአንቀጽ ሁለት መሰረታዊ ተግባር ምንድን ነው?

ሀ. ስለባህል የተሰጡ ብያኔዎችን ማብራራት

ለ. ባህል ሊባሉ የሚችሉ ነገሮችን መዘርዘር

ሐ. የባህል መገለጫዎችን መዘርዘር

መ. ባህል እንዳይበረዝ ግንዛቤ መፍጠር።

4. ከሚከተሉት አንዱ በአንቀጽ ሶስት ውስጥ የተገለጸን ሐሳብ አልያዘም።
 ሀ. ባህል በተለያዩ ተለዋዋጮች አማካይነት እንደገና ይፈጠራል።
 ለ. ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ለውጦች ባህልን ይቀይራታል።
 ሐ. የተሳታፊዎች ተራክቦ ባህልን እንዲለወጥ ያደርጋል።
 መ. ስለሰው ልጅ መሰረታዊ መብት ያስረዳል።
5. ከላይ የቀረበው ምንባብ መሰረታዊ ትኩረቱ ምንድን ነው?
 ሀ. ባህል መለወጥ እንደሌለበት ያሳያል።
 ለ. የባህል መገለጫዎችን ማስገንዘብ።
 ሐ. ባህል ለለውጥ ዝግጁ መሆኑን ማስረዳት
 መ. ልክና ስህተት የሚባል ባህል አለመኖሩን መንገር
6. የአንቀጽ አራት ዋና ሐሳብ ምንድን ነው?
 ሀ. በአንድ ቦታ ብዙ አይነት ባህሎች መኖራቸውን
 ለ. ግለሰቦች ከአንድ በላይ ለሆኑ ባህሎች መጋለጣቸውን
 ሐ. የባህል ባህሪያትን ማሳየት
 መ. የባህልን ምንነት ማስረዳት
7. በአንቀጽ ሶስትና አራት መካከል መሸጋገሪያ ሆኖ ያገለገለው የቱ ነው?
 ሀ. የባህል መገለጫዎች
 ለ. የሰው ልጅ የሰራው ሁሉ ባህል መሆኑ
 ሐ. በአውድ መከበብ
 መ. የባህል ለውጥ ማስረጃ መሆኑ
8. ከላይ የቀረበው ምንባብ ምን ዓይነት ድርሰት ነው?
 ሀ. ተራኪ ለ. ገላጭ ሐ. አስረጂ መ. አመዛዛኝ
9. ከላይ ለቀረበው ምንባብ ርዕስ ሊሆን የሚችለው የቱ ነው?
 ሀ. ባህልና ዓይነቶቹ
 ለ. ባህልና ትርጓሜዎቹ
 ሐ. ባህልና መገለጫው
 መ. ባህልና ጥቅሞቹ

10. መጋፈጥ ለሚለው ቃል አውዳዊ ፍቺ

ሀ. መሸሽ ለ. መፋለም ሐ. መስማማት መ. መተው

11. አብነት ለሚለው ቃል አውዳዊ ፍቺ

ሀ. ትልቅ ለ. ምሳሌ ሐ. የሰፈር ስም መ. ዋና

12. ማዕድ ለሚለው አውዳዊ ፍቺ

ሀ. ልማድ ለ. የተፈጥሮ ሐብት ሐ. አሴት መ. ምግብ

13. መገለጫዎች በምዕላድ ተነጣጥሎ ሲጻፍ

ሀ. መገለጫ-አ-ዎች

ለ. መገለጫ-ዎች

ሐ. መገለጫዎች

መ. መገለጫ-ዎች

መመሪያ ሁለት:- ከጥያቄ 14 እስከ 21 ያሉትን ጥያቄዎች በአጠያያቂነት መሰረት መልሱ።

14. ስለአንቀጽ አካላት ትክክል የሆነው የቱ ነው?

ሀ. በመግቢያው ውስጥ ዋና ዋና ሐሳቦች ይብራራሉ።

ለ. በማጠቃለያ ክፍሉ የተዘነጉ ነጥቦች ይነሳሉ።

ሐ. በመግቢያው ላይ ስለሚነሱ ነጥቦች ጥቆማ ይሰጣል።

መ. በሐተታው ክፍል ዋና ዋና ነጥቦች ተጨምቀው ይገባሉ።

15. የሚከተለውን ቅንጭብ በማንበብ የድርሰት ዓይነቱን ለዩ።

የተወለደው የዛሬ 13 ዓመት ገደማ ሲሆን እናትና አባትዋን በመኪና አደጋ አጣቻቸው። ከዚያም በጉዲፈቻ ወደ ጣሊያን ሀገር ተሰደደች።

ሀ. ተራኪ ለ. ገላጭ ሐ. አመዛዛኝ መ. አስረጃ

16. ትክክለኛውን የግል ደብዳቤ የአጻጻፍ ቅርጽ ያልያዘው የቱ ነው?

ሀ. በደብዳቤው መጨረሻ ቁጥር ይጻፋል

ለ. በመግቢያው ሰላምታ ይገለጻል

ሐ. በግራ ራስጌ በመጀመሪያ የተቀባይ ስም ይጻፋል

መ. በቀኝ ራስጌ ቀን ይጻፋል

17. በትክክለኛው የምዕላድ አተናተን የተጻፈው የቁ ነው?

ሀ. ከምፒተር-አች-አች-ን

ለ. ቤተመክራ-ዎች

ሐ. ልብስ-አች-አችሁ

መ. አባል-አች

18. ትክክለኛው የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም የቁ ነው?

ሀ. ሚኒስትሩ፣" የተማሪዎችን የመማር አቅም ለማሳደግ ዘመናዊ ግብዓቶችን (ቴክኖሎጂዎችን) በ2018 ዓ.ም እንጠቀማለን።" አሉ።

ለ. ሚኒስትሩ፣" የተማሪዎችን የመማር አቅም ለማሳደግ ዘመናዊ ግብዓቶችን (ቴክኖሎጂዎችን) በ2018 ዓ.ም እንጠቀማለን።" አሉ።

ሐ. ሚኒስትሩ፣" የተማሪዎችን የመማር አቅም ለማሳደግ ዘመናዊ ግብዓቶችን ቴክኖሎጂዎችን በ2018 ዓ.ም እንጠቀማለን።" አሉ።

መ. ሚኒስትሩ፣" የተማሪዎችን የመማር አቅም ለማሳደግ ዘመናዊ ግብዓቶችን (ቴክኖሎጂዎችን) በ2018 ዓ.ም እንጠቀማለን።" አሉ።

19. ሁለት ሐሳቦችን በመውሰድ ተራ በተራ የሚገልጽ የድርሰት ዓይነት

ሀ. ገላጭ

ለ. አመዛዛኝ

ሐ. ተራኪ

መ. አስረጂ

20. የሚከተለውን ቅንጭብ አገልግሎቱ ምንድን ነው?

የሰው ልጅ ብዙ ምኞቶች አሉት። ከምኞቶቹ መካከል፡- አውሮፕላን አብራሪ መሆን፣የመድኃኒት ባለሙያ መሆን፣ አስተማሪ መሆን፣ ወታደር መሆን፣ወዘተ ናቸው። እነዚህን ምኞቶች ለማሳካት የሚሰራቸውን ተግባራት ቀጥሎ እናያለን።

ሀ. መግቢያ

ለ. መሸጋገሪያ

ሐ. ሐተታ

መ. መደምደሚያ

21. በግለሰብ ደብዳቤ ውስጥ የማይካተተው የቁ ነው?

ሀ. ቁጥር

ለ. ቀን

ሐ. ተቀባይ

መ. ጉዳይ

መመሪያ ሶስት፡- ከጥያቄ 22 እስከ 29 ለቀረቡ የቃላት ጥያቄዎች ተገቢ የሆነ መልስ ስጡ።

22. የእንክን ተመሳሳይ

ሀ. ነገር

ለ. ችግር

ሐ. ጥፋት

መ. ኃጢአት

23. የራደ ተመሳሳይ

ሀ. ተቆጣ

ለ. ተቀየመ

ሐ. ፈራ

መ. ተበሳጫ

24. ለመለመ ለሚለው ተቃራኒ

ሀ. ጠወልገ ለ. አፈራ ሐ. ትጠል አወጣ መ. ተቀጠራ

25. ልዩ የሆነው የቱ ነው?

ሀ. አሽከር ለ. ሎሌ ሐ. አስቃ መ. ጭፍራ

26. የጅብ ፍካሬያዊ ፍች

ሀ. የዱር እንስሳ ለ. ሆዳም ሐ. አስፈራ መ. ለፍላፊ

27. እባብ ለሚለው እማሬያዊ ፍች

ሀ. ተንኮለኛ የሆነ ለ. ተሳቢ እንስሳ ሐ. ብልጥ መ. ተራማጅ እንስሳ

28. ጥምር ቃል ያልሆነው የቱ ነው?

ሀ. አምባሳደር ለ. መዝገበ ቃላት ሐ. ፍኖተ ካርታ መ. አድሎካዊ

29. አብድ ለሚለው ተቃራኒ

ሀ. የተረጋጋ ለ. ወፈፊ ሐ. የተቀወሰ መ. ንክ

መመሪያ አራት፡- ከጥያቄ 30 እስከ 40 ሰዎችው ነክ የሆኑ ጥያቄዎችን በአጠያያቂነት መሰረት መልሱ፡፡

30. የወል ስም የሆነው

ሀ. የአባይ ግድብ ለ. ህዝቅኤል ሐ. መምህር መ. አዲስ አበባ

31. መንገዶቻችን በሚለው ቃል ውስጥ ብዙ ቁጥር አመልካች ምዕላዱ የቱ ነው?

ሀ. መንገድ ለ. -አች ሐ. -አችን መ. -አች-አችን

32. ሙሉጌታ በፍጥነት ወደትምህርት ቤት ሄደ፡፡ በዚህ ዓረፍተ ነገር ውስጥ ተውሳክ ግስ የቱ ነው?

ሀ. ወደ ለ. ትምህርት ቤት ሐ. ተማሪ መ. በፍጥነት

33. ትክክለኛው የአበዛዝ ሥርዓትን ተከትሎ ብዙ ቁጥር የሆነው የቱ ነው

ሀ. ተማሪዎች ለ. አናብስቶች ሐ. ቃላቶች መ. መምህራኖች

34. ከሚከተሉት ዓረፍተ ነገሮች መካከል በኃላፊ ጊዜ የተገለጸው የቱ ነው?

ሀ. እናቱ ከነገ ወዲያ ትመጣለች፡፡

ለ. በደንብ ስለአነበብኩ ፈተናውን እሰራዋለሁ፡፡

ሐ. ቁርሴን በልቻለሁ፡፡

መ. ልብስ እያጠብኩ ነው፡፡

35. አቤል መጓጓዣ በመቸገሩ ወደ ክፍለ ሀገር ሳይሄድ ቀረ። በሚለው ዓረፍተ ነገር ውስጥ የተጽዕኑ ስም የሆነው የቱ ነው?
 ሀ. መጓጓዣ ለ. አቤል ሐ. ክፍለ ሀገር መ. መቸገር
36. ጎበዝ ተማሪዎች ዘወትር ያነባሉ። በሚለው ዓረፍተ ነገር ውስጥ ጊዜ አመልካች ተውሳክ ግስ
 ሀ. ጎበዝ ለ. ተማሪ ሐ. ዘወትር መ. ያነባሉ
37. እኛ ተማሪዎች በርትተን በመስራት ሀገራችንን መለወጥ ይጠበቅብናል። በሚለው ውስጥ ተውላጠ ስም የሚሆነው
 ሀ. ተማሪዎች ለ. በርትተን ሐ. መስራት መ. እኛ
38. ነጭ ቀሚስ የለበሰችዋል ልጅ የምትኖረው ከእኛ ሰፈር ነው። በዚህ ዓረፍተ ነገር ውስጥ ገላጭ ሆኖ የገባው ቃል የቱ ነው?
 ሀ. ልጅ ለ. ቀሚስ ሐ. ነጭ መ. ሰፈር
39. ልጆቹ ጥሩ ውጤት አስመዝግበዋል። የሚለው ዓረፍተ ነገር የተነገረበት ጊዜ
 ሀ. ኃላፊ ለ. የአሁን ጊዜ ሐ. የወደፊት ጊዜ መ. የዘንድ አንቀጽ
40. ቀጥተኛ ያልሆነው አገላለጽ የቱ ነው?
 ሀ. ሐኪሙ ህመምተኞቹን እያገለበጠ መረመራቸው።
 ለ. እናቱ ምሳዬን ሰጠችኝ።
 ሐ. መምህራችን ለተሳሳትንባቸው ጥያቄዎች እርማት ሰጡን።
 መ. ተዘበራርቀው የተቀመጡት ወንበሮች በአስተናጋጁ ተስተካክሉ።